

Ja anava a arreglar un xec quan es mobilitzà la meva consciència.

Francis Bacon, el pintor clínic de la carn

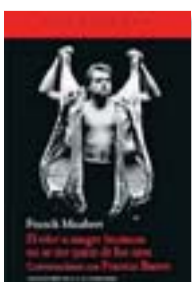
JORDI NOPCA

Franck Maubert s'ha especialitzat en l'anàlisi concisa d'artistes al límit: va començar amb el

músic Serge Gainsbourg, va continuar amb Henri de Toulouse-Lautrec –i el París desenfrenat dels últims anys del segle XIX– i tot just acaba de novel·lar la relació entre Alberto Giacometti i la jove Claudia a *Le dernier modèle*.

Publicat en francès el 2009, *El olor a sangre no se me quita de los ojos* rescata cinc converses de l'escriptor amb Francis Bacon (1909–1992), un dels pintors d'imaginari més angoixant i torbador de les últimes dècades. Maubert va conèixer Bacon mentre feia de periodista a l'*Express*. Va accedir al seu taller londinenc, l'anomenada *residència del caos*, a mitjans de la dècada dels 80, després d'esperar una resposta durant gairebé tres anys. "La meua vida no ha estat res més que un gran desordre", es va excusar l'artista durant la primera trobada. Mentre li ensenyava la casa, neta d'ornaments i bibelots, Bacon li va comentar que una de les seves grans aspiracions era aconseguir fer "una pintura clínic", un adjectiu que apel·lava "al realisme més total". Explorador de les misèries i la putrefacció de la carn, la reconstrucció que ens arriba de Bacon és menys sinistra que la seva cosmovisió artística: en una de les converses recorda el motiu que va arrossegar tota la vida, Bacon and Eggs, abans d'esclatar a riure. Es declara admirador de Picasso ("Si no hagués estat per ell, no hauria tocat cap pinzell") i reconeix que la creació és com l'amor: "No s'hi pot fer res en contra, és una necessitat".

Per Bacon, no hi ha res "més terrorífic" que *Macbeth*. Aquest i altres "concentrats del mal" –la imatge inicial d'*Un perro andaluz*, l'*Orestíada* d'Esquil– inspiren "el crit" que vol ser la seva pintura. Motivat per les preguntes incisives de Maubert, Bacon recorda els anys en què va treballar de decorador, la temporada que va passar al mateix Tànger que va inspirar *The naked lunch* i les experiències adolescents amb mossos de quadra i palafreners al llarg d'un centenar de pàgines que són una molt bona entrada a les seves obsessions. ♦

ELOLORA SANGRE HUMANA...
FRANCK MAUBERT
TRAD. DE F.G.F.
CORUGEDO
ACANTILADO
128 PÀG./12 €

"UNA AVANÇADA AL PROGRÉS" RECORDA "EL COR DE LES TENEBRES", DE LA QUAL F.F. COPPOLA VA FER UNA ADAPTACIÓ LLIURE A "APOCALYPSE NOW"

Joseph Conrad, el pertorbador minuciós

JOAQUIM ARMENGOL

Josep Conrad és un escriptor que difícilment pot decebre expectatives: l'impacte pertorbador de les seves narracions queda llargament emplaçat en la memòria, i sublima la intel·ligència més acomodada. Per això és bo llegir aquest volum, *Contes del neguit*, tan llaminer i que acaba d'aparèixer, que aplega cinc relats sensacionals, amb una esplèndida traducció de Ferran Ràfols Gesa, i publicats molt bé per Editorial Alpha.

En realitat, Joseph Conrad era Józef Teodor Konrad Korzeniowski (Ucraïna, 1857–Kent, 1924), fill d'un dramaturg polonès que es va fer a la mar durant vint anys, emprenent una

sèrie de viatges fabulosos que acabarien embellint d'exotisme aclaparador gran part dels seus paisatges literaris. *Lord Jim* (1900) i *El cor de les tenebres* (1899) ressonen, i amb raó, com a obres mestres de la literatura universal, però llegint aquests *Contes del neguit* –reunits per primera vegada l'any 1898– descobrim admirats que l'ordre d'aquest cànon tan manifest podria ser fàcilment intercanviable. Relats com *Els idiotes*, *Una avançada en el progrés*, *El retorn* i *Karain, un record* són autèntiques meravelles angoixants d'una habilitat literària minuciosa i extraordinària.

Cinc històries que el mateix Conrad va voler publicar juntes malgrat la temàtica –si deixem a banda el neguit substancial que generen– sigui sorprenentment variada. El pri-

CONTES DEL NEGUIT
JOSEPH CONRAD
TRAD. FERRAN RÀFOLS GESA
EDITORIAL ALPHA
220 PÀG./24 €

mer conte, *Karain, un record*, i l'últim, *La llacuna*, ens situen a l'arxipèlag malai i ressegueixen l'ombra allargada, impregnats com estan d'aire exòtic, violència i ànsia, d'*Un rodamón de les illes*. El primer és prodigiós. Hi ha dos relats més, però, que sobresurten i desconcerten per la seva temàtica, i produeixen un rotund estranyament, si pensem en aquell teixit habitual que l'escriptura de Conrad va produir abundantment: *Els idiotes*, un conte situat a la Bretanya francesa amb un desenllaç visual de primer ordre, en què l'escriptor desplega un virtuosisme de sensacions fantasmagòriques, i amb què treu a la llum una autèntica concepció amoral de la vida; i *El retorn*, un relat meravellós situat a la ruralia bretona, en què Conrad genera l'espurna d'un conflicte matrimonial a través d'un impressionisme extrem i solipsista, en què tot el que veiem és el flux continuat d'efectes que acaben produint un estat de consciència delicat i angoixós, pertorbat per una moral victoriana anihiladora i per la distància insondable de dues sensibilitats oposades. Unes narracions que respiren un cert aire autobiogràfic prou indisimulat i explícit, del qual el mateix Conrad sembla rabejar-se. *Una avançada en el progrés* és un altre conte sensacional, genuïnament conradià, situat a l'Àfrica Central i que encavalca tota l'atmosfera climàtica asfixiant i portentosa que també trobem a *El cor de les tenebres*.

Cinc relats que posen l'home al descobert, en què la venjança, l'estúpidesa, l'orgull i el xoc de cultures funcionen com a *resort* del mal, un mal que acaba generant actes violents, mostrant els abismes de l'horror i el neguit de la desesperació humana. Conrad és un mestre de l'ofec i la sospita, del llenguatge culte i minuciós, de la força fulgurant i prosaica, de la precipitació fabulosa en els esdeveniments, de l'alteració psicològica. M'afigura, però, que la grandiositat literària de Joseph Conrad resulta tan prodigiosa i excitant com torbadora. ♦

Cròniques de solitud

DAMIÀ ALOU

La soledat, la sensació pura i dura de no tenir ningú amb qui comparar ni en qui confiar, és un dels problemes que més tensen les relacions humanes a la societat nord-americana, fins al punt que ja han aparegut llibres que conviden a considerar-la com una malaltia més, derivada de factors socials més que d'una propensió del caràcter. Patricia Highsmith, des de la seva primera novel·la, *Estrany en un tren*, presenta uns personatges que, sense sortir del marc més quotidià, habiten una estranya soledat, són víctimes d'una anomalia del seu caràcter, però tan poc observable que fins al final no els acaba caient la façana de "normalitat". I és en aquesta estranya frontera on l'autora va furgar

fins a obrir una finestra prou ampla per mostrar-los, mai amb censura, sempre amb comprensió.

Aquesta peculiar ambigüitat és l'element que s'acabaria convertint en el segell característic de l'autora texana, i ambigüitat vol dir que mai sabem exactament quin terreny moral habiten els personatges, amb els quals sempre costa identificar-se i que veiem sota una lupa que augmenta tant com deforma, observats amb la mirada mig intrigada mig fascinada mig horroritzada d'un antropòleg. Si Tom Ripley, el seu personatge més conegut, és algú que mata sense escrúpols i no acaba ser un assassí, que enganya i no acaba de ser un estafador, i que es deixa estimar i mai acaba d'estimar del tot, Robert Forester, el protagonista d'*El crit de l'òliba*, és una d'aquestes criatures de ficció que, tot i que de vegades et

EL CRIT DE L'ÒLIBA
PATRICIA HIGHSMITH
TRAD. FERRAN RÀFOLS GESA
LAMAGRANA
312 PÀG./22 €

posen nerviós, acaben fascinant d'una manera gairebé malaltissa, i la veritable intriga és aconseguir saber què passa a dins del seu cap. Aquesta novel·la potser és un dels exemples més purs de l'art highsmithià: el Forester, un home divorciat i amb problemes psicològics, espia una noia que ha vist mentre caminava per un bosc. Ella el veu, acaba interessant-se primer per ell, i després enamorant-se'n. I ara ja tinc la impressió d'haver explicat massa, perquè el gran talent de Patricia Highsmith consisteix a no anar mai una passa més endavant que el lector, a desafiar sempre les seves expectatives no amb girs de trama rocambolosos, sinó imposant uns lleis que mai pretenen ser purament racionals, sinó que obeeixen la part més fosca de l'ésser humà, en què pocs s'atreveixen a enfonsar-s'hi. ♦